

Aika ja paikka:	2.6.2020 klo 13.00-14.30, kokous järjestettiin Skypen välityksellä
Osallistujat:	
Puheenjohtaja:	Johanna Suurpää, OM
Varapuheenjohtaja:	Corinna Tammenmaa, OM
Jäsenet/varajäsenet:	Mikael Åkermarck, varsinainen jäsen LVM Anna Mikander, varsinainen jäsen, OKM Ilkka Ojala, varsinainen jäsen, PLM Nina Palin, varsinainen jäsen, STM Krista Sirén, varsinainen jäsen, SM Krista Turunen, varsinainen jäsen, TEM Päivi Rotola-Pukkila, varsinainen jäsen, UM Susanna Saari, varajäsen, VNK Markku Mölläri, varsinainen jäsen, VM Riitta Rönn, varsinainen jäsen, YM Minna Harmanen, varsinainen jäsen, OPH Matti Räsänen, varsinainen jäsen, Kotus (suomen kieli) Charlotta af Hällström-Reijonen, varsinainen jäsen, Kotus (ruotsin kieli) Mattias Lindroth, varajäsen, Kuntaliitto
Sihteeri:	Anna Kiiskinen, OM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:03.

2. Kokouksen asialista

Kokouksen asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi ilman muutoksia.

3. Jäsenten esittelykierros

Verkoston jäsenet esittelivät itsensä ja kertoivat lyhyesti oman tehtävänsä kytköksestä kieliasioihin.

4. Verkoston tehtävät

Puheenjohtaja esitteli verkoston tehtävät ja kävi läpi verkoston asettamispäätöksen. Todettiin, että asettamispäätöksessä on valitettavasti pari kirjoitusvirhettä verkoston jäsenten ja varajäsenten nimien

osalta ja ne tullaan korjaamaan. Puheenjohtaja kertoi, että verkoston pääpaino on kansalliskielissä ja se jatkaa edellisten verkostojen hyvää perinnettä, jossa jäsenet avustavat oikeusministeriötä ja koordinoivat omissa ministeriöissään kielikysymyksiä. Verkosto pyrkii käsittelemään ajankohtaisia kieliasioita ja on myös järjestänyt koulutusta. Verkoston struktuuri pyritään pitämään kevyenä ja puheenjohtaja kehotti verkoston jäseniä tuomaan oman hallinnonalansa kielikysymyksiä kokousten asialistalle.

Selonteko merkittiin tiedoksi.

5. Kansalliskieliverkoston toimintasuunnitelma 2020-2023 ja työsuunnitelma 2020 (liitteinä kokouskutsussa)

Verkoston sihteeri esitteli luonnokset verkoston toimintasuunnitelmaksi ja työsuunnitelmaksi. Kansalliskieliverkosto laatii ja hyväksyy toimikaudelleen toimintasuunnitelman kielellisten oikeuksien edistämiseksi ja kehittämiseksi. Toimintasuunnitelma on voimassa verkoston koko toimikauden, se tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa. Nyt laadittu toimintasuunnitelma seuraa verkostolle asettamispäätöksessä annettuja tehtäviä. Lisäksi verkosto laatii vuosittaisen työsuunnitelman, joka käsittää verkoston vuosittaisen kokouskalenterin ja arvion kokouksissa käsiteltävistä asioista.

Koulutuksen järjestämistä verkoston jäsenille pidettiin hyvänä ajatuksena. Luonnokset verkoston toimintasuunnitelmaksi 2020-2023 ja työsuunnitelmaksi 2020 eivät herättäneet muuta keskustelua ja ne hyväksyttiin.

6. Ajankohtaista hallitusohjelman kielipolitiikkaan liittyvistä uudistuksista

Verkoston sihteeri esitteli hallitusohjelman kielipoliittiset uudistukset, eli uuden kansalliskielistrategian, hallituksen kielipoliittisen ohjelman ja kieli-ilmapiirin parantamiseen tähtäävän hankkeen. Hanke uuden kansalliskielistrategian laatimiseksi on edennyt pisimmälle, verkkoaiivorihi on avattu 25.5. ja strategian valmistelusta järjestetään seminaari 16.6.

Keskustelussa nousi esiin Ahvenanmaan asema ja kansalliskielistrategia. Varapuheenjohtaja totesi, että hallitusohjelmassa on myös kirjauksia Ahvenanmaasta ja kielikysymyksistä. Kielilaki ei koske Ahvenanmaata ja vuoden 2012 kansalliskielistrategiassa ei käsitelty Ahvenanmaata. Päätöstä miten Ahvenanmaan asemaa käsitellään uudessa kansalliskielistrategiassa ei ole vielä tehty, mutta on selvää, että ruotsin kielen asemalla manner-Suomessa on kielellisiä vaikutuksia myös Ahvenanmaalle.

Selonteko merkittiin tiedoksi.

7. Viranomaisten tiedottaminen eri kielillä

Varapuheenjohtaja antoi katsauksen viranomaisten lakisääteisiin velvoitteisiin tiedottaa eri kielillä ja erityisesti kansalliskielillä. Koronaepidemian aikana on ollut kyse kriisiviestinnästä, jolloin kielellisten oikeuksien osalta sekä täydellisyys- että samanaikaisuusvaatimus korostuvat.

Selonteko merkittiin tiedoksi.

8. Ajankohtaisia kieliasioita ministeriöiltä ja asiantuntijoilta

OKM: Ministeriö on käynnistänyt selvityksen ruotsinkielisen koulutuksen kehittämisestä (selvityshenkilönä Gun Oker-Blom). Tavoitteena on saada selvitys valmiiksi tämän vuoden aikana, mutta hanke voi myöhästyä. Hankkeessa on avattu verkkokysely, johon toivottiin osallistumista. Viime vuonna on asetettu saamen kielten koulutusta selvittävä työryhmä, jonka kausi on määritelty tämän vuoden loppuun, mutta sekin voi venyä. Tämän lisäksi on käynnissä selvitys maahanmuuttajalasten oman äidinkielen opetuksesta.

STM: Tällä hetkellä ministeriössä on haasteena suomen ja ruotsin kielten samanaikaisuus-vaatimus viestinnässä. Ongelma on korostunut kriisiviestinnässä koronaepidemian aikana ja STM ei ole aina pystynyt toimittamaan tietoa samaan aikaan sekä suomen, että ruotsin kielellä. VNK on perustanut nopealla aikataululla ryhmän, joka on perannut tarvetta tiedottaa eri kielillä ja erityisesti mitä kanavia pitkin pienille kieliryhmille saadaan tieto perille.

VM: Käynnissä on kaksi laajempaa uudistushanketta, joilla on kielivaikutuksia, eli kuntalain uudistaminen ja SOTE. Ministeriö on julkaissut kaksi raporttia, joissa nousi esiin kielipalveluiden saatavuus: 1) kuntien eriytymiskehitystä koskeva raportti ja 2) kuntien peruspalvelujen arviointi – raportti. Tähän liittyy myös kuntien välinen yhteistyö, esimerkkinä koulutuksen järjestäminen alueilla joissa oppilasmäärät vähenevät.

LVM: Ministeriössä toimii ministeriön alaisten virastojen yhteinen kieliverkosto, jossa käsitellään ajankohtaisia kieliasioita. Verkosto pitää myös yhteyttä eri järjestöihin ja vieraillee niissä. Ministeriön toiminnallinen tasa-arvotyöryhmä järjestää alkusyksystä selkokielisyyttä koskevan erityistilaisuuden.

YM: Ministeriön nettisivut ovat varsin hyvin noteeranneet suomen ja ruotsin kielen tarpeet. Lausunnonlehteissä aineistoissa kuten hallituksen esitysluonnoksissa osa tekstistä käännetään. Sujuvasti ruotsia puhuvien osuus ministeriössä on vähentynyt, mutta toisaalta rohkaisevia esimerkkejä on uusissa virkamiehissä. Johdon esimerkillä on suuri merkitys.

VNK: VNK:ssa on keskitytty koronaviestintään, ja tietoa koronasta -sivu löytyy myös ruotsiksi ja englanniksi. VNK:n ja Helsingin yliopiston yhteistyönä toteutettu ruotsin säädöskääntämisen kurssi päättyi syyskuussa - tavoitteena on turvata kääntäjien saatavuus myös tulevaisuudessa. Käynnissä on myös konekäännöselvitys, josta tehdään esitys palveluratkaisuksi. Syksyllä käynnistyy käännös-palvelujen ja viittomakielen tulkkipalvelujen kilpailutuksia. Tulossa on myös mahdollisesti kieli- ja käännöslinjausten uudistaminen.

UM: EN:n kieliperuskirjaa koskeva raportti valmistui 2017 ja ministerikomitea antoi suosituksensa lokakuussa 2018. Kieliperuskirjan osalta on annettu välikausiraportti välittömiä toimenpiteitä edellyttävien suositusten täytäntöönpanosta maaliskuussa 2020. Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen osalta ministerikomitea antoi suosituksensa helmikuussa 2020. Raportointiuudistuksen mukaan tarkoituksena on raportoida seuraavan kerran molemmista sopimuksista maaliskuussa 2023. YK:n sopimusten osalta hallitus on antanut ensimmäisen määräaikaisraporttinsa vammaisten oikeuksia koskevasta yleissopimuksen täytäntöönpanosta heinäkuussa 2019 ja TSS ja KP-sopimusten täytäntöönpanosta maaliskuussa 2020. UM:ssa huomioidaan aina myös Ahvenanmaan tilanne raportoinnissa.

Kotus (ruotsin kieli): Suomen kielen käyttöala on kaventunut erityisesti yliopisto- ja tieteiden aloilla, joka vaikuttaa mm. termistön ja sanaston kehitykseen. Ruotsin kielen haasteet liittyivät kielen laatuun, tämän vuoksi on tärkeää edistää hyvän ruotsin kieltä. Sanakirjojen ja sana-aineistojen merkitys korostuu. Tärkeää myös muistaa selkeä virkakieli ja selkokieli (klarspråk och lätt språk).

OPH: Käynnissä seuranta siitä, miten opetussuunnitelmien muutos toisen kotimaisen kielen opetuksen varhaistamiseksi on vaikuttanut oppimiseen, mutta myös ilmapiiriin. Myös A-kieltä koskeva muutos on lisännyt mahdollisuuksia aloittaa ruotsin kielen opinnot aikaisemmin. Ruotsinkielisissä kouluissa oppilaat valitsevat useasti suomen A-kieleksi. Myös lukion opetussuunnitelmien perusteet on saatu valmiiksi. Kieliin liittyvissä perusteissa korostetaan mm. kielitietoista opetusta ja monikielisyyden aseman vahvistamista. Keskustelussa on myös ollut kielivalinnat ja kielitaitovaatimukset yliopistojen sisäänpääsyvaatimuksiin liittyen.

Selonteot merkittiin tiedoksi.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään syyskuussa, jolloin on tarkoitus järjestää koulutusta verkoston jäsenille verkoston tehtävistä ja kielilainsäädäntöä koskevista kysymyksistä. Toivotaan, että koulutus voidaan

pitää lähikoulutuksena oikeusministeriön tiloissa, mutta tämä riippuu koronatilanteesta. Verkoston sihteeri palaa asiaan kesälomien jälkeen elokuussa.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.30.

Johanna Suurpää
puheenjohtaja

Anna Kiiskinen
sihteeri